

Respublika Xatirə Kitabı Redaksiyasının baş redaktoru, "Yada düşdü" jurnalının təsisçisi və baş redaktoru, AYB üzvü Nəzakət Məmmədovanın 60 yaşı tamam olub. 60 illik yubileyi münasibətilə Nəzakət xanım ilk müsahibəni "Bakı-Xəbər" qəzetinə verir.

"Şuşadan ayrılarda dedim ki..."

- Nəzakət xanım, ömrün 60-na gəlib çatmaq necə bir hisdir?

- 60 sözü adama bir az uzaqdan gəlir, ancaq gəlib haqlayandan sonra gördüm ki, yaşadığım illər heç də hədəf getməyib. Ətrafıma, evimə-ailəmə, balalarım, nəvələrimə baxanda görürəm ki, 60 yaşı hədəf yaşamamışam. Uzun illərdir ki, işlədiyim Respublika "Xatirə Kitabı", təsisçisi və baş redaktoru olduğum "Yada düşdü" jurnalı da ömrümə mənalar qatıb.

- Demək olar ki, 60-ın tən yarısını əhatə edib.

- Bunlar mənə illərin hardan gəlib-gətdiyini unutturub. İnsan ömrüdür, o yalnız düz xətərləndir ibarətdir, həyatın hər cür xətti var. İnanın ki, bu həyatın həm ağ, həm də qara xəttindən, illərin sınağından, çətinliklərdən keçmək və ayaq üstə durmaq çox çətindir, hamıya qismət olan şey deyil. Amma mən ayaq üstə durmağı bacardım. Bu da çox çətindir.

- Təbii, çətindir, xüsusən də zərif cinsin nümayəndələri üçün çox çətindir. Amma deyirlər ki, qadınlar zərif, analar güclü olur... Belə demək olarmı ki, Sizi həmişə həyatın sınaqlarından qalib çıxaran, ayaq üstündə saxlayan məhz analıq işığı olub?

- Dostoyevskinin sözü ilə desək, övlad ən böyük səadətdir. Düz deyirsiniz, bəlkə də mən ayaqda durmağda, dayanmağıma, bütünlü çətinliklərdən keçməyimdə, gördüyüm işlər-də bacarığımı öz çıxarmağımda övladlarımdan daha çox güc-qüvvət almışam. Demək olar ki, mən onlarla paralel böyümüşəm. Çünki erkən ana olmuşam, uşaqlarım böyüdükcə onlardan aldığı zövqdən elə bilmisəm öz uşaqlığımı, gəncliyimi onlarla paralel yaşayı-

ram. Analıq ən təmənna sevgi ilə yaşanan bir duyğudur ki, övladına çəkdiyən zəhmətin, əziyyətin, yuxusuz gecələrin içində heç bir təmanna yoxdur. Əkdirdi ağacın barından bağban necə ləzzət alırsa, ananın da öz övladının uğurlarından aldığı həzz ona bənzəyir. Övladlarımda çox sağ olsunlar, təməlini qoyduğum ailənin ibtidaidindən heç zaman məni yarılmadılar, necə istədim o cür böyüdülər. Jurnalım da o cür, o da mənim üçün bir övladdır...

- Seyran Səxavətin təbirincə desək, "Yada düşdü" sizin dördüncü övladınızdır...

- Seyran müəllim onu o qədər düzgün ifadə etdi ki... Seyran Səxavət bizim öndə gedən yazıçılardan, ziyalılarımızdan biridir. Onun sözü mənim üçün böyük əhəmiyyət daşıyır. Sevindim ki, Seyran səxavət mənim jurnalıma belə yüksək bir dəyər verdi. Hələ Qulu Məhərrəmli demi-rəm...

- Qulu müəllim nə deyib?

- Qulu Məhərrəmli deyib ki, "Yada düşdü" bizim yaddaşımızın aynasıdır.

- Doğru deyib. Nəzakət xanım, "Yada düşdü" heç bir yerdən dotasiya almayan jurnalıdır. Dəfələrlə də deyilib ki, sizin ailə büdcəniz hesabına fəaliyyət göstərir, amma ədəbiyyata, mədəniyyətə, milli yaddaşa xidmət edir...

- Doğrudan da elədir. "Yada düşdü" bizim ailə büdcəsindən maliyyələşir. Yeni yeganə maliyyə qaynağı öz büdcəmizdir, başqa yerdən maliyyə yoxdur. Ailə büdcəmizə nə qədər ziyan dəyəsə də, jurnalı yaşıdıram, heç bir qüvvə "Yada düşdü"nü mənim ürəyimdən çıxara bilmədi. Maraqlıdır ki, "Yada düşdü" sevgisi təbii olaraq ürəyimə düşdüyü kimi, onu oxuculara, ədəbi ictimaiyyətə sev-

Şairənin, baş redaktorun 60 illik həyat yolu..

Nəzakət Məmmədova: "Hər dəfə anamın darağını saçlarıma çəkəndə, elə bilirəm, saçlarıma siqal çəkən anamın əlləridir"

dirmək, qəbul etdirmək də zorla olmadı, çox tezliklə özünə yol açdı. Ailəm də mənim bu uğuruma sevinir...

- Müstəqil bir jurnalı ayaqüstə saxlamaq asan iş deyil, buna hər kəsin hüneri də çatmaz. Çətinliklə də olsa bu jurnalı yaşadırsınız...

- "Yada düşdü" məni xoşbəxt etdi. Bu 60 illik ömrümdə dönüb arxaya baxdıqda çox zəngin, mənalı bir həyat yolu keçdiyimi görürəm. 60 il geriye baxmaq, o illərin səni hardan götürüb haraya apardığına yenidən qayıtmaq üçün bir hesabat vaxtıdır. Jurnalımın uğurlarına görə çox sevinirəm, özümü xoşbəxt və şanslı insan bilirim. Bir dəfə Bəxtiyar Qaraca mənə dedi ki, Nəzakət xanım, çox təvəzökarlıq edirsiniz, əslində sizin Azərbaycan ədəbiyyatında, o cəmiyyətdə kiçik bir yeriniz var, o yeri də heç kəs sizə təklif etməyib, o yeri siz özünüz qazanmışınız.

- Bir tərəfdən deyirsiniz ki, özünü xoşbəxt və şanslı insan sayırsınız, başqa tərəfdən də "gəncliyimi yaşamadım" deyirsiniz...

- Bu 60 ilə gəlib çatmaq elə də asan olmadı. Yurd itkisi yaşadıq. Mən qarabağlı deyiləm, amma yurd itkisinin nə olduğunu çox yaxşı bilirim. Babam Ərdəbiləndən gəlib, mən yurd həsrətini babamın atama söylədiklərinə, atamın göz yaşlarının da görmüşəm. Yurd həsrəti, nisgilli mənim canıma-qanıma keçib. Mənim şeirlərimi oxuyanlar, eləcə də müsahibə zamanı kütləvi informasiya vasitələrindən soruşublar ki, siz haralısınız, qarabağlısınız? Şeir-lərinizdəki bu qədər vətənpərvərlik, nisgillik, Qarabağ ağrısı, yurd ayrılığı nədəndir? Halbuki, mən onda yalnız Aran Qarabağda olmuşdum, özüm isə bakılıyam. Atam da Bakıda doğulub, anam isə göyçaylıdır. Abşeron bağları qədər mənə doğma, əziz, ləzzət verən ikinci bir yer təsəvvür etmə-rəm.

- Çünki uşaqlığınızın izləri, xatirələri yaşayır orada...

- Bəli. O bağ mənim

üçün bir ələmdir, o bağla bağlı hər şey ən kiçik xırdalıqna qədər gözümün önünə gəlir.

- Deyəsən mətləbdən uzaqlaşdıq...

- Hə, sizin sualınıza qayıdaq. Gəncliyim Birinci

göz yaddaşına ötürməydim.

Bir şeirimdə də demişəm:

Öpsün Vətən torpağını gözlerim

Dəysin Vətən torpağına dizlərim!

Şuşa məscidinə getdik,

"Özümü xoşbəxt və şanslı insan bilirim"

Qarabağ müharibəsinə düşdü, 20 Yanvar faciəsini, Xocalı soyqırımını yaşadım. Çox sarsıntılar keçirdik. 20 Yanvar hadisələri, müharibə mənim gəncliyimi əlimdən aldı. Təkcə mənim yox, bütövlükdə bizim nəslin gəncliyi itirildi, biz gəncliyimizi yaşaya bilmədik, içimizdə qırıq-sınıq qaldıq. Çox gənc idim, 20 Yanvar faciəsini gören adamın gəncliyi necə ola bilərdi? O matəmdə mən də iştirak edirdim, bütün qadınlar başına milli örpək örtüb matəmə qoşulmuşduq. Hamı bir idi. Heç kəs bir-birindən "sən haralısın" soruşmazdı. Hamının dərdi-səri bir idi...

- Nəzakət xanım, Şuşanın xiffətini çəkən, onun itkisi ilə barışmayan qələm adamlarından biri kimi uzun illərdən sonra Şuşa ilə qol-boyun olmağınız necə bir hiss idi?

- Düzüdü, mən yazıçılardan Vaqif Poesiya Bayramında iştirak etmək üçün Şuşaya gedə bilmədim. Amma bir neçə gün sonra mənə zəng edildi və "hazırkı səhər Şuşaya gedirik" deyildi. İnanın ki, o an çox həyəcanlar, tələtlər yaşadıq, haldan-hala düşdüm, gözlerimin qarşından Şuşanı itirdiyimiz o ağırlı günün keçdi, o ağırlı təkrar yaşadım... Şükür qovuşdurana, nəhayət "Şuşaya gedirsən" sözünü eşitdim. Şuşaya getdim. Yolboyu təzə-bir sürücüyə səl verirdim ki, azad edilən ərazilərə nə zaman çatacağıq? Təsəvvür edin ki, o qədər həyəcanlı idim. Azad edilmiş ərazilərə keçəndə sürücü qayıtdı ki, "ay Nəzakət xanım, artıq torpaqları ala-ala gedirik Şuşaya". Şuşaya qalxdım, Şuşanı gördüm, elə bir kədr olmadı ki, onu çəkməyim,

orada bir mübarək namaz da qıldım. Allaha şükür ki, dizlərim o müqəddəs torpağa dəydi. Taleyimdən çox razıyam ki, mənə yaşatdığı nisgillik məlhəmini də verdi. Şuşadan ayrılarda dedim ki, Şuşam mənim, sənin yaralarını sarımaq, sənin yaralarına məlhəm olmaq boynumuzun borcudur, səni dirçəldib çəkdiyən iztirablara unudulacaq. Düzüdü, biz də Şuşa ilə birgə çəkmişik o iztirabı, yaşamışıq...

- Heç ürəyinizdən keçirmə ki, kaş anam sağ olaydı və mənim bu günümü görəydi?

- Mən əslində atamdan da, anamdan da çox yaşayıram, ikisi də həyatını tez itirib. Mən ata-anamı öz yaşımnda heç vaxt görə bilmədim. İnsan valideynini nə qədər tez itirərsə o qədər tez böyüyür. Mən 7 yaşında atamı, 27 yaşında anamı itirmişəm. 27 yaşında anamı itirəndə artıq özümü 70 yaşındakı insan kimi hiss edirdim, özümü həyata tam hazır bir insan olaraq görürdüm. Həyatda valideyn qədər adama arxa-dayaq olan ikinci bir qüvvə yoxdur. Kimin anası varsa o hələ uşaqdır. Anamı itirəndə mən artıq uşaqlıqmdan qopdum, gəncliyimi itirdim.

Anamın uşaqlığı İkinci Dünya müharibəsinə düşmüşdü, onun heç ibtidai təhsili də yox idi. Amma deyirdim ki, anam böyük bir akademik məktəb keçmişdi.

Böyütdün, od götürdün kipriyinlə, gözünlə

Mənə dünyanı verdin bircə kəlmə sözünlə

Mehriban davranışı, dözümlü, sədaqətli

Sən verdin gözəl anam, ləyaqəti, qeyrəti...

Səndən aldığım dərslər hər an gəldi karıma

Sənsiz qar yağıb sanki gül açan baharıma.

Darıxıram ay ana!

Anam üçün darıxıram, onun hər dəqiqəsinin xiffətini çəkirim. Yaşlanmış bir qadın görəndə deyirəm ki, Allahım, mənim anam da yaşlaşa bilərdi. İndi mən onun üçün nə edə bilməzdim?..

- Ananızdan sizə böyük bir tərbiyə məktəbi miras qalıb. O Sizi xalqımız, ədəbiyyatımız üçün yetişdirib. Doğrudan da, siz ədəbiyyatımızda, söz sənətində öz yeri olan bir şairəsiniz...

- Anam bizə o qədər mühafizəkar oldu, o qədər bizi qorudu ki... Qardaşımız olmayıb. Anamız bizim yolumuzda öz ürəyini eritdi, elə ona görə də həyatla belə tez vidalaşdı. Ömrünü bizim yolumuzda əridən ana üçün darıxmamaq, onun yolu ilə getməmək günah olardı. Anamdan yadigar qalan əşyaları çox böyük sevgi və həvəslə mətbəxdə işlədirəm. Saçlarıma anamın darağını ilə darayıram. Saxlayıram onun darağını. Hər dəfə anamın darağını saçlarıma çəkəndə, elə bilirəm, saçlarıma siqal çəkən anamın əlləridir. O daraq anamın saçlarına dəyib, ona anamın əlləri toxunub, nəfəsi hopub (kövrəlir)...

- Yubiley ərəfəsində Sizinlə bağlı çoxlu yazılar, məqalələr çıxıb, onları yaqın ki, topalayib kitab halına salacaqsınız.

- Həm özüm haqqımda, həm jurnalım barədə çoxlu yazılar, məqalələr çap olunub. Əlbəttə, bütün bunları kitablaşdırmaq fikrim var. Sağlıq olsun!

- Belə hesab etmək olarmı ki, 60 illik ömrünüzdə ən böyük qazanclarınızdan biri dostlarınızdır?

- Haqlısınız, dostlarım çoxdur. Bu dostluqlar ona görə uzunömürlüdür ki, mayasında qarşılıqlı səmimiyyət və təmənnaşılıq dayanır. Dostlarımdan arasında qadın-kəşfi fərqi qoymuram, həm qadın, həm də kişi dostlarım çoxdur. Mən sənifə yoldaşlarımla da əlaqələrimi kəsməmişəm, bugünə kimi də əlaqələrimiz, ailevi gediş-gəlişimiz var. Onların hər biri mənim üçün doğma və əzizdir. Dost sözünün mənası səmimiyyət, həssaslıq və təmənnaşılıqdır...

İradə SARIYEVA